

Date: 17th February-2026

LIDERLIK VA ZAMONAVIY RAHBAR MODEL: TEXNIKUM MISOLIDA

Bobir Xidirov

Qashqadaryo viloyati Kitob tumani 2-son texnikumi

Amaliyotchi psixologi

+998939064555

Annotatsiya: Mazkur maqolada texnikum faoliyati misolida zamonaviy rahbar modeli va liderlik kompetensiyalarining nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Ta'lim muassasasini boshqarishda strategik fikrlash, inson resurslarini samarali boshqarish, raqamli transformatsiya va transformatsion liderlik yondashuvining ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, rahbarning kommunikativ madaniyati, innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni ochib beriladi. Maqolada zamonaviy boshqaruv nazariyalari asosida texnikum rahbarining kompetensiyaviy modeli ishlab chiqiladi hamda uni amaliyotga joriy etish bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: Liderlik, zamonaviy rahbar modeli, transformatsion liderlik, strategik boshqaruv, inson resurslari menejmenti, raqamli boshqaruv, ta'lim sifati, texnikum boshqaruvi, innovatsion rivojlanish, kompetensiya.

Kirish

Bugungi globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, professional ta'lim muassasalari – texnikumlar jamiyat va mehnat bozori o'rtasida muhim ko'prik vazifasini bajaradi. Shunday sharoitda texnikum rahbarining roli oddiy ma'muriy boshqaruv bilan cheklanib qolmay, strategik fikrlash, innovatsion yondashuv va kuchli liderlik sifatlarini talab etadi.

Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida, xususan, Peter Drucker ta'kidlaganidek, samarali rahbar eng avvalo to'g'ri qaror qabul qilish va jamoani umumiy maqsad sari birlashtira olish qobiliyatiga ega bo'lishi lozim. Shu bois texnikum rahbarining zamonaviy modeli masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy rahbar tushunchasi va uning evolyutsiyasi

An'anaviy boshqaruv modelida rahbar ko'proq nazorat qiluvchi va buyruq beruvchi sifatida namoyon bo'lgan. Biroq hozirgi davrda rahbar:

strategik rejalashtiruvchi, motivator, innovator, kommunikator,

jamoat yetakchisi sifatida faoliyat yuritishi talab etiladi.

Transformatsion liderlik nazariyasi asoschilaridan biri James MacGregor Burns rahbarlikni jamoani ruhlantirish va qadriyatlar asosida boshqarish jarayoni sifatida izohlaydi. Bu yondashuv texnikum rahbarlari uchun ayniqsa muhim, chunki ta'lim jarayoni faqat tashkiliy emas, balki ma'naviy-ruhiy muhit bilan ham chambarchas bog'liq.

Texnikum rahbarining asosiy kompetensiyalari

1. Strategik fikrlash

Date: 17th February-2026

Rahbar texnikum rivojlanishining uzoq muddatli konsepsiyasini ishlab chiqishi kerak. Bu jarayonda:

SWOT tahlil va mehnat bozori ehtiyojlari monitoring, raqobatbardosh mutaxassis tayyorlash strategiyasi muhim ahamiyat kasb etadi.

Texnikum boshqaruvida strategik fikrlash quyidagi natijalarga olib keladi.

-ta'lim sifatini barqaror oshirish

-bitiruvchilar bandlik ko'rsatgichining yaxshilanishi

-resurslardan oqilona foydalanish

-jamoadagi yagona maqsad sari harakatlanish

2. Inson resurslarini boshqarish

Texnikum muvaffaqiyati o'qituvchilar salohiyatiga bog'liq. Zamonaviy rahbar:

pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi, adolatli baholash tizimini joriy etadi, ichki motivatsiyani shakllantiradi.

3. Raqamli kompetensiya

Raqamli boshqaruv tizimlari, elektron hujjat aylanishi, ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish – bugungi rahbarning ajralmas qismidir.

4. Kommunikativ madaniyat

Rahbar:

pedagogik jamoa bilan ochiq muloqot qiladi,

ota-onalar va hamkor tashkilotlar bilan samarali aloqa o'rnatadi,

nizolarni konstruktiv hal etadi.

Transformatsion liderlik modeli texnikum misolida

Transformatsion rahbar quyidagi jihatlar bilan ajralib turadi:

Ilhomlantirish – jamoani umumiy maqsad sari ruhlantirish

Intellectual rag'batlantirish – yangicha fikrlashni qo'llab-quvvatlash

Individual yondashuv – har bir xodimning salohiyatini rivojlantirish

Qadriyatlarga asoslangan boshqaruv

Texnikum sharoitida bu model quyidagicha namoyon bo'ladi:

O'qituvchilarning innovatsion g'oyalarini qo'llab-quvvatlash

Ochiq muhokamalar va "feedback" madaniyatini joriy etish

Yosh pedagoglarni mentorlik asosida tayyorlash

Zamonaviy rahbar modelining amaliy natijalari

To'g'ri liderlik modeli quyidagi natijalarga olib keladi:

Ta'lim sifatining oshishi

Pedagoglarning o'rtasida sog'lom raqobat va hamkorlik

Talabalarning kasbiy kompetensiyasining mustahkamlanishi

Tashkilot imijining yaxshilanishi

Bundan tashqari, zamonaviy rahbar mehnat bozori bilan hamkorlikni mustahkamlash orqali bitiruvchilarning bandlik darajasini oshirishga erishadi.

Muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari

Date: 17th February-2026

Muammolar: An'anaviy boshqaruv stereotiplari Raqamli savodxonlikning yetarli emasligi, O'zgarishlarga qarshilik

Takliflar:

Rahbarlar uchun muntazam treninglar

Liderlik kompetensiyalarini baholash tizimini joriy etish

Innovatsion tashabbuslarni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish

Xulosa

Texnikum faoliyatida zamonaviy rahbar modeli strategik rivojlanishning muhim omilidir. Transformatsion liderlikka asoslangan boshqaruv tizimi nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki jamoada sog'lom ijtimoiy-psixologik muhitni shakllantiradi. Zamonaviy rahbar – bu nafaqat boshqaruvchi, balki ilhomlantiruvchi va o'z jamoasini kelajak sari yetaklay oladigan shaxsdir.

Shu bois texnikumlarda liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Peter Drucker. Management: Tasks, Responsibilities, Practices. New York: Harper & Row, 1973.
2. James MacGregor Burns. Leadership. New York: Harper & Row, 1978.
3. Bernard M. Bass. Leadership and Performance Beyond Expectations. New York: Free Press, 1985.
4. Michael E. Porter. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. New York: Free Press, 1980.
5. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining professional ta'lim tizimini rivojlantirishga oid qarorlari va farmonlari. – Toshkent, 2019–2023.
7. Mullins, L.J. Management and Organisational Behaviour. London: Pearson Education, 2016.
8. Bush, T. Theories of Educational Leadership and Management. London: Sage Publications, 2011.

